

LANDAJUELA, Anton, VII.

Gabon

Urtearen egunik etxeoiena, osasunez eldu gara biziari eusteko zoria izan dogunok.

Bizkarrean dogun zama, erdiarindu dogu, etxeari, senide, gau ontan oiturazko izaten dan orio-aza, ilinti bizi ta beste milla gau zai buruan leku berezi bat emonaz. Kristau andiagoeziñak dogu jaun, jabe, nagusi; Kristo-k irakatsitako maitasun eta lagun urko arenganako begiramenik emen ezta agiri. Poza ta garrantzizko pozgiroa aurkitu daikegunak, geu gara. Alkar maitatuz eta alkarri lagunduz, itxaropena kolkoratu daikegunak geu gara, besterik iñor ez. Onantxe, ba, garratza ta gozoa nasturik jan da edanez, eta ixil-mixilka. Aberri ta Belen-go Aurtxoari abestuz emonez gauaren aintzin orduak, loaren eta ametsen besoe-tan etzun gintzazan.

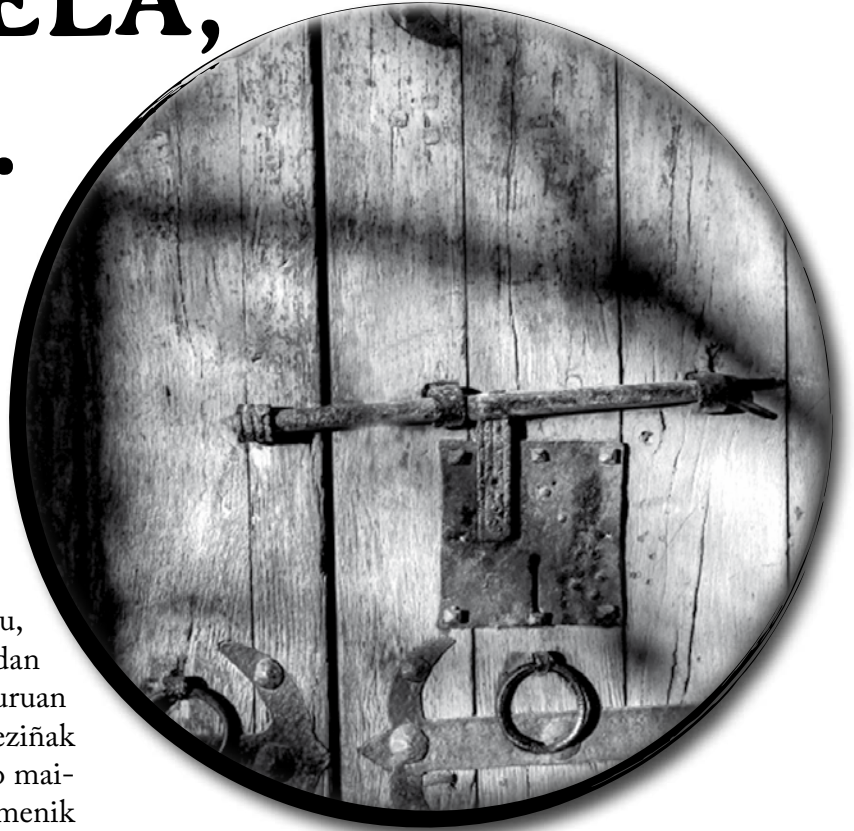
Gauaren lekua egun barriak beretzako egin dau, Kristautentzat egun alaya. Gaur-egun eta emen be, egunaren giroa Jauna artuz pozturik. Bitarteka iru eskutitz egin dodaz, eta irurak izilbideetatik marroka, kanporako bidean jarri. Gudaritza Zaragoza-n (Zaldua-n) egiten dagon Bingen Urkixo-ren zat bat izan zan.

30rez izpar pozgariak kanpotik barruruntz, bidea dagi, eta diñoskue, Karmelo-tik 25 errikide etxerako bidean urten zirala.

Illabetean 31gna, Illaren azken-eguna

Arratsalde, urteari bukaera ona emoteko, autortza izan dogu

Askatasun piti bat geiago dogu, olan damoskue-ta, eta edanontzirik ezean azpillak alkarri joarazoz eta klin egiñik, maite danen onerako ta geure osasu-

narako zurrut egiñaz, ortz et agin-lanean asi gara: dantza, abesti ta bertsoz gaua emonez.

1938gn urtea

Ama ta amari laguntzera zetorkidanakaz ikustal-ditxo motz-laburra izan dot. Antonio Sautua adis-kide miña, gudari atxilotuekaz España-ko lurak zear egola bultzian, ezbearrez il zala. Zoritxarra.

Illak 5 Ateak gogorki loturik doguz, aintzin egune-tan lez. Jagolek, alde batetik eta bestetik, izkilluak bizkarrean dindiliz, entzumen zorrotz eta begi lu-zeegaz zainzen gaituez, ez baiña zulo ta makurkeri guztiak. Mari Urkixo-ren eskutitza zulorik zulo eta aterik ate datorkik, bere ta errikoen barria emonaz nireak eskatzera. Beste aspetxe batean izan ziran.

7gn eguna. Putz dagi aize gaiztoak, ortzian odei-tontorrek agiri dira, arpegiak mazkal doguz, be-giak lurrera adi. Zerbait danok dakigu, iñor bere ez, arazo garbirik.

Igitaya etxe-inguruan dabilkigu, lepoa nori moztu aukeratzen. Ibilian dabil odol epelaren egarritz, be-reak eta bost egin barik, ezta aldenduko.

Oraingo ontan zenbat etz nortzuk izango garan eztakigu. Ni bere, bai? kozka ta untzea or doguz.

Gauaren illun motela gizontzen doa-eta, motelagoak dirudie gelako argiak. Itxuratu ta tajutu dira izan doguzan zurrumurruak, eta biurtuko eztirarenen ogetakarentzat zabal iriki dira ateak.

Auzoko ateetan doguz otsoak, txokor sendoak kentan daukez, txapelgorriak agiri dira, nortzuek eta zenbat diran, osteraz ez. Atearen irrikietatik begira datzat, eta biotzaren taupadak bularra astintzen dauste, belaun-buruetan indarra galtzera doakit eta, geiago ezin iraurik, etzun-bearrean naz.

Goiz artako turutak jagi-jagi dirauskue, gaua egunaren argi motelak jan dau, artega eta armindurik doguz geure buruak, nor izan dan jakin-miñaz.

Eztarri legortuak salda antzerako baltzez busti eta betiko lekuetara goaz zein ikusiko, eta nor ez ikusteko. Egun onak eta agur gartsuak alkarri agertuz gero, anei aldiz egiten doguzan itaunak doguz jardunari asiera emoteko: Nortzuk izan ete dozak? Gitxi ala asko? Zuen gelakorik inoz?

Adiskide maiterik eneban galdu, urtarill ontan 31 lagun eguntxintan begiak betirako itxirik, lur gorraren ganera, eta betiraun guztirako, blantz! eginekoak izan ziran.

18. Guda-ilketari igesian, Ingalaterra-n izan diran iru anai-arreba txikien ikustaldia izan dot. Itxaso arantz-onantz zedarritu dabe, guda-aginkaden min da oñaze gitxi dakie. Pozez kuin-kuindu naz. Nire poza baiño, osoa ezta, atzerritarren buztarri lotuak eta eziak izango dira-ta.

19. Egunaren goiza, argiz dizdiratsuago dator, soñak josteatzea nai dau, eta ibillera bera bere txairoagoa dogu.

Gartzen dana, zer da, ba?

Makiña bat ametsen iturburua, bor-bor ura emoten asi da, trukeraro eguna dirudi. 37 giltzapekoentzat jayotza barria. Onen poz zoroa nor neurtu!

Artea-ko Maximo Espinosa (Errero) arteko da. Prantzira joyan.

Askatasun eguzkiaren ñir-ñirrak, eriotza itsuturik, goizetik gaua ta gabetik goizera, aize askatasuna lagun izan dabe. Ondo izan bitez!!!

Ilbeltza (Otsailla)

Illa onen lenengo egunetan amaren, izekoen, Maria Zuazo, Martzelina ta Gergori, maitearen iker-taldia izan dot. J. Maria Iruarizaga-k, Kotxor-ek,

nire osaba Elias, Zubiko Tomas eta Torre-ko Jose Mari-ri, iñon dan astiñaldirik emon dautsiela-ta, indarrak non gorde eztakialarik ei-dabil.

Agate Deuna

Bakoitza bere lekuetara batu aurretik, adizkideak doguzan ateetan ixil-ixilka Agate goraltzen dogu.

6gn eguna. Barruan bazkaldu dogu, barruan jarra-tzen dogu, eta aizea artzeko deiaren zai-gengoza-larik, “Agur Jaunak”, abestu dogu.

Onetan gengoza-larik, otsoa lako gizontzar bat da-torkigu zezenaren putzez anditurik, zeintzuk abes-lari izan diran jakin-miñez. Eta erantzunik jaso ezean, gelako buru dan Anton Zarrabeitia-ri eskua esarririk, nora edo nora daroa ostikoz eta ikubilka, belarriak eratsi baiñik.

Gero batean Anton ba-datorkigu bizkarra baltz eta matrallak gorriturik, irri-parra galdu barik. Egun

artatik geroz, ixil-egonbearrez gintzazan.

Illak 15 Patxi Sautua-ren ikertaldia dot. Fazisten menpe dago-ta, basoetan da mendietan diardu gu-daritzta egiten.

-Kaixo, Patxi; Barri onik, edo-ta txarrik, zer dogu?

-Ez larritu, adiskide, garaille jagiko gara-ta.

Berba alai ta pozgarriak belarrientzat, geienak iza-ten ziran biotzean izaten genduan astuntasuna arintzeko.

Jagole barriak etorri jakuz. Orain arte izan doguza-nak gogorak eta ankerrak izan ba-dira, oraingoek gogoragoak eta ankerragoak dirudie. Gaitzize-nez “Mitxelin” ezagutzen asiak gara, ziur askorik gaiztoena. Soiña soñekoa estaldu dau, eta soiñen doaren barririk eztakigu, aurpegia baiña zornez ondaturik, gizonaren itxura galdurik, lizunkeriaren ezaugarria dauka, usteldua dirudi.

(Jarraituko da)